

VLUCHTELINGENWERK

VLAANDEREN

JAARVERSLAG 2021

COLOFON

REDACTIE & EINDREDACTIE

Vluchtelingenwerk Vlaanderen

LAY-OUT

Eline Fuertes

V.U.

Tine Claus
Directeur Vluchtelingenwerk Vlaanderen vzw
Kruidtuinstraat 75
1210 Brussel

STEUN VLUCHTELINGENWERK VLAANDEREN

Doe een gift via giften.vluchtelingenwerk.be of op BE06 5230 8056 2922.

Elke gift gebruiken wij om op te komen voor de rechten en de bescherming van mensen op de vlucht. We helpen hen bij hun procedure en bij het opbouwen van een nieuw bestaan. Doe een gift en geef mensen op de vlucht een kans op een veilig leven.

Geef je voor het einde van het jaar een totaal van 40 euro of meer, dan krijg je een fiscaal attest waardoor je minder belastingen betaalt.

MET DANK AAN

Alle medewerkers, leden en partners van Vluchtelingenwerk Vlaanderen. De realisaties en resultaten die we in dit jaarverslag neerzetten, zijn er alleen dankzij de financiële steun van partners, bedrijven en individuen en dankzij het enthousiasme en de kracht van mensen op de vlucht, medewerkers en vrijwilligers.

De foto op de voorpagina werd genomen tijdens onze actiedag #621Drowned op wereldvluchtelingendag in Zeebrugge. De 621 sculpturen staan symbool voor de migranten die in het eerste trimester van 2021 verdronken in de Middellandse Zee. Meer hierover op pagina 11.

INHOUDSTAFEL

WOORD VOORAF	4
INLEIDING	5
1 DRAAGVLAK EN BEWEGING	6
1.1 Gastvrij Netwerk.	6
1.1.1 Intervisie met vrijwilligers.	6
1.1.2 Go-Digit: digitaal platform voor vrijwilligers.	6
1.2 Ananas-project	6
1.3 Other talk: De framing van het migratiedebat	7
Campagne en punctuele acties doorheen het jaar	7
1.4 Week van de vrijwilliger	7
1.5 Internationale vrouwendag.	7
1.6 De Geluksbrengers.	8
1.7 Wereldvluchtelingendag.	8
#621Drowned.	8
1.8 Refugee Walk 2021	9
1.9 Podcast "Landen in België"	9
1.10 #Geenmensen op straat - Wake Up Sammy	9
1.11 Actie op dag van de migrant	9
2 BELEID EN ONDERSTEUNING	10
2.1 Startpunt / Onthaalwerking	11
2.1.1 Wie heeft het Startpunt bereikt?	11
2.1.2 Inzet en omkadering van het Startpuntteam	11
2.1.3 Startbabbels	11
2.2 Move-coalitie	12
2.2.1 Het bezoekerswerk van de Move Coalitie in 2021	12
2.2.2 Het beleids- en juridisch werk van de Move Coalitie in 2021	12
2.2.3 Communicatiewerk van Move in 2021	12
2.3 Rechten en beleid	12
Europees	12
2.3.1 Europese asiel-en migratiepolitiek	12
2.3.2 Europees expert bescherming verzoekers om internationale bescherming	13
Federaal	13
2.3.3 Migratiewetboek	13
2.3.4 Audit asiel-en migratiediensten	13
2.3.5 Hongerstaking mensen zonder wettig verblijf	13
2.3.6 Kinderrechten	13
2.3.7 Ikbensolidair	14
Vlaams	14
2.3.8 Onderwijs	14
2.3.9 Vierde Pijler traject met Gastvrij netwerk	14
2.3.10 Inburgeringsdecreet	15
2.3.11 Wonen	15
2.3.12 Vlaamse Sociale Bescherming	15
Lokaal	15
2.3.13 Solidaire steden en gemeenten	15
2.3.14 Project 'een netwerk werkt'	16
3 PERS EN COMMUNICATIE	17
3.1 Pers.	17
3.2 Nieuwsbrief E-fugee	17
3.3 Sociale media	17
3.4 Lancering nieuwe huisstijl en website	17
4 PERFORMANTIE VAN DE ORGANISATIE	18
4.1 Financiën	18
4.2 Fondsenwerving	19
4.3 Human resources	19
5 BLIK OP DE TOEKOMST	20

WOORD VOORAF

Ook in 2021 zette Vluchtelingenwerk Vlaanderen zich in voor de rechten en het welzijn van mensen op de vlucht. Respect voor hun basisrechten is allesbehalve een verworvenheid. Samen met onze leden, partners, collega's en vrijwilligers op het terrein identificeerden we knelpunten, koppelden deze aan mogelijke oplossingen die we gebruikten in ons lobbywerk. Waar mogelijk ondernamen we actie. Ook in 2021 namen we een belangrijke rol op in het verlenen van juridische hulp bij de asielprocedure, over thema's als inclusie, opvang en veilige, legale toegang voor mensen die noodgedwongen op de vlucht zijn voor oorlog, geweld en vervolging. Onze hoofddoelstelling bij de initiatieven die we nemen is steeds in de eerste plaats perspectief te bieden aan mensen op de vlucht zelf. Hierbij is het voor ons essentieel om altijd de doelgroep zelf te betrekken.

Helaas overheersten in 2021 crisissen en een hard migratiediscours, die ons verhinderden in een serene en optimistische sfeer te werken. Voor het tweede jaar op rij overschaduwde de gezondheidscrisis het land en dus ook onze werking. Hierdoor konden we onze doelgroep, vrijwilligersorganisaties, en andere partners minder goed bereiken. Daar bovenop kwamen de hongerstaking, de Afghanistan-crisis en de start van de opvangcrisis. De aanpak van deze crisissen vergde flexibiliteit en daadkracht, maar was absoluut geen evidentie. Met een beperkte ploeg moest snel geschakeld worden om de crisissen het hoofd te bieden, bovenop het reguliere werk. Gelukkig stonden we er absoluut niet alleen voor...

De kracht van Vluchtelingenwerk zit in haar netwerk. Of het nu donateurs of vrijwilligers zijn, de vele sympathisanten en stagiairs die onze organisatie op onnavolgbare wijze ondersteunen. Samen zorgen ze ervoor dat we ons krachtiger kunnen positioneren. Zonder hen zouden we niet bestaan. We zijn heel blij dat we op hen kunnen rekenen om ons werk te realiseren. Van harte dank aan onze talrijke donateurs, vrijwilligers, ons bestuur en de vele sympathisanten die de werking van Vluchtelingenwerk Vlaanderen ondersteunen.

Binnen de organisatie was 2021 een wisseljaar. Ik ben heel blij met het vertrouwen dat ik van het bestuur kreeg om 1 december mijn functie als directeur op te nemen. Zo nam ik als nieuweling de fakkel over van Charlotte, die meer dan 15 jaar haar schouders stak onder Vluchtelingenwerk. Mij vielen de gedrevenheid, expertise en enthousiasme van het team erg op. De collega's staan elke dag opnieuw klaar om erin te vliegen, vol expertise, gemotiveerd en bevolgen, ondanks de crisissen. Ons team staat er, en dat kan enkel goeds beloven voor de toekomst.

Samen maken we het verschil voor mensen op de vlucht.

INLEIDING

In de beleidsperiode 2021-2025 investeert Vluchtelingenwerk Vlaanderen in de rechtenverdediging en verbindende rol die we in Brussel en Vlaanderen willen opnemen. We doen dit samen met onze lidorganisaties, tal van partners, onze donateurs en vele sympathisanten. Het objectief hierbij is de implementatie van 5 strategische doelstellingen onder de titel “Gastvrij Vlaanderen en Brussel”:

- Het draagvlak en het bewegingswerk centraal zetten
- Beleidswerk voorop stellen
- Focussen op het netwerk rond vluchtelingen en Vluchtelingenwerk Vlaanderen in de samenleving
- De organisatie performanter maken
- Financiën en fondsenwerving optimaliseren

De activiteiten die het team van Vluchtelingenwerk Vlaanderen in 2021 opnam, kaderen binnen deze 5 strategische doelstellingen. Dit jaarverslag volgt de lijn die deze strategische doelstellingen uitzetten.

In het eerste deel staan we stil bij het bewegingswerk en de daaraan gelinkte projecten die we opnamen, maar eveneens bij de verschillende campagnes en acties die het team in 2021 organiseerde. Centraal hierbij staat het creëren van draagvlak, het consulteren en mobiliseren van onze leden en het beïnvloeden van het brede publiek.

In het tweede deel komt ons beleidswerk aan bod waarbij ons lobbywerk een essentiële plaats krijgt, op zowel Europees, federaal, Vlaams als lokaal niveau.

Eveneens in deel 1 als 2 komen initiatieven aan bod waar we de focus leggen op het netwerk rond vluchtelingen en Vluchtelingenwerk in de samenleving.

In 2021 heeft het team hard gewerkt om op vlak van externe communicatie Vluchtelingenwerk een nieuw gezicht te geven. Via de implementatie van de nieuwe communicatiestrategie lanceerden we een nieuwe website, introduceerden we de nieuwe huisstijl en onderhielden nauwe banden met de media en onze achterban om breed te communiceren, met impact. Dit komt in het derde deel aan bod.

In het laatste deel staat de performantie van de organisatie zelf centraal. De financiële huishouding, de verdere uitbouw van onze fondsenwerving en ons HR-beleid komen hier aan bod.

1. DRAAGVLAK EN BEWEGING

1.1. GASTVRIJ NETWERK

Gastvrij Netwerk is een belangrijke partner voor Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Dit netwerk van een veertigtal vrijwilligersverenigingen en burgerinitiatieven voor mensen op de vlucht geeft onze organisatie toegang tot het basiswerk. Via het Gastvrij Netwerk vangen wij signalen op die we meenemen in ons beleidswerk. Gastvrij Netwerk laat ons toe om ons beleid- en bewegingswerk tot bij de eerstelijns mensen en hun netwerken te krijgen. In 2021 versterkten we de samenwerking met en ondersteuning van Gastvrij Netwerk. In 2021 vernieuwden we ook de [pagina van Gastvrij Netwerk](#) op de website van Vluchtelingenwerk Vlaanderen. De pagina biedt nu een helder overzicht van alle lidorganisaties van Gastvrij Netwerk en de lopende projecten.

1.1.1. INTERVISIES MET VRIJWILLIGERS

Sinds mei 2021 organiseren we maandelijks een intervisiemoment voor de vrijwilligers die actief zijn bij één van de lidorganisaties van Gastvrij Netwerk.

Vrijwilligers begeleiden mensen op de vlucht in allerlei domeinen en botsen niet zelden op vragen en uitdagingen die niet eenvoudig te beantwoorden zijn. Dit kunnen vragen zijn die te maken hebben met de impact van migratie op iemands persoon en/of gezin. Gezinshereniging zet de dynamieken binnen een gezin onder druk. Hoe vinden mensen opnieuw een evenwicht en hoe kan je als vertrouwenspersoon hierin een rol spelen? Hoe ga je om met grote uitdagingen als een huis en een job vinden en met de frustraties die die zoektocht bij mensen op de vlucht en bij jezelf teweegbrengt? Hoe kan je mensen versterken? En ook: hoe bewaak je je grenzen als vrijwilliger?

Met die vragen gaan we tijdens ons maandelijks intervisiemoment aan de slag in een groep van 6 tot 8 deelnemers. Aan de hand van enkele casussen, die de deelnemers zelf kunnen voorleggen, en begeleid door een ervaren coach buigen we ons over enkele casussen om samen tot ideeën te komen.

"De intervisie gaf mij de kans om een moeilijke situatie vanuit een ander perspectief te bekijken. Ik kreeg nieuwe ideeën en inzichten waarmee ik nu aan de slag ga"

- lid van Gastvrij Netwerk.

1.1.2. GO-DIGIT: DIGITAAL PLATFORM VOOR VRIJWILLIGERS

Op 1 april 2021 startten we, in samenwerking met Gastvrij Netwerk en Orbit vzw, met de ontwikkeling van een digitaal platform voor vrijwilligers voor mensen op de vlucht. Dit project werd mogelijk gemaakt door de steun en coaching van de Koning Boudewijnstichting. We werkten aan een online platform dat (1) duidelijke en up-to-date informatie en tools aanbiedt die vrijwilligers onmiddellijk kunnen gebruiken in hun specifieke vrijwilligerswerk, en (2) een forum is waarop vrijwilligers elkaar ontmoeten en onderling kennis en ervaringen uitwisselen. Verbinding van het digitale platform voor vrijwilligers met de website van Vluchtelingenwerk Vlaanderen brengt het werk van en verhalen uit de burgerinitiatieven voor mensen op de vlucht tot bij het bredere publiek, wat de zichtbaarheid van solidaire acties en het draagvlak voor vluchtelingen moet bevorderen.

1.2. ANANAS-PROJECT

Vluchtelingenwerk Vlaanderen sloeg in 2019 de handen in elkaar met Cera en Tumult vzw om het [jongerenproject Ananas](#) te lanceren. Het project heeft als doel jongeren met een vluchtverhaal te versterken, hun stem te laten horen en de beeldvorming over jonge vluchtelingen te veranderen. En dit omdat we merkten dat jongeren onvoldoende te horen waren in het migratiedebat.

2021 kondigde zich aan als een lastig jaar voor het jongerenproject Ananas: mits het naleven van strikte veiligheidsnormen konden toch enkele coronaproof activiteiten in kleine groepjes plaatsvinden. De jongeren namen deel aan vormingen en workshops. Deze lieten de jongeren toe zich te verdiepen in bepaalde onderwerpen en zich te versterken in de verschillende manieren om hun stem te laten horen. Leerrijke activiteiten gericht op emancipatie en politisering werden afgewisseld met meer rustgevende samenkomsten om de jongeren de nodige ontspanning te bieden tijdens de voor hen bijzonder stressvolle en vaak eenzame coronaperiode.

Hoewel de meeste evenementen in 2021 online doorgingen, namen verschillende Ananas-jongeren onder onze begeleiding toch het woord op verschillende evenementen rond thema's die hen aanbelangen. Zo namen de jongeren een belangrijke rol op in de campagne van [De Geluksbrengers](#) (zie verder in dit hoofdstuk), namen ze deel aan de Kinderrechtendag van het Vlaams Parlement en lanceerde Vluchtelingenwerk Vlaanderen in februari 2021, onder meer op aansturen van de jongeren, 'Feel Fine February': een sensibiliseringsmaand rond het psychosociaal welbevinden van anderstalige nieuwkomers in het reguliere onderwijs na OKAN.

Tot slot werkten de jongeren van Project Ananas actief mee aan de ontwikkeling van verschillende vormen van audiovisueel materiaal om hun verhaal en ervaringen dichterbij het brede publiek te brengen.

1.3. OTHER TALK: DE FRAMING VAN HET MIGRATIEDEBAT

[Other Talk](#) is een driejarig programma van 11.11.11 en Vluchtelingenwerk Vlaanderen, met als doel nuance in het gepolariseerde migratiedebat in Vlaanderen te brengen. Other Talk wil mensen die zich tussen de tegenpolen van het debat bevinden weer bij de conversatie betrekken en verdere polarisering tegenhouden. 2021 was het tweede loopjaar van dit project. Dit project wordt mogelijk gemaakt door Porticus.

Other Talk wil alternatieve frames inzetten om het maatschappelijke debat over migratie te nuanceren en vermenschelijken. Je hoeft het migratiedebat niet op de voet te volgen om te weten dat het vaak verhit verloopt. Iedereen die actief is op sociale media ziet dat de voorstanders en tegenstanders zich in hun loopgraven lijken terug te trekken. Een genuanceerd gesprek lijkt haast onmogelijk. En net die nuance willen 11.11.11 en Vluchtelingenwerk Vlaanderen met Other Talk in het maatschappelijke debat terugbrengen.

In 2021 hebben we ingezet op nieuwe vormen van positieve communicatie. Zo werden er in het kader van dit project ook video's ontwikkeld over vluchtelingen uit het Midden-Oosten en hoe zij hun leven hier in België hebben uitgebouwd.

De bevindingen van dit project worden ook altijd meegenomen in de communicatiestrategie en -tactiek van Vluchtelingenwerk Vlaanderen.

1.4. CAMPAGNE EN PUNCTUELE ACTIES DOORHEEN HET JAAR

1.4.1. WEEK VAN DE VRIJWILLIGER

Van 27 februari tot en met 7 maart 2021 vierde Vluchtelingenwerk Vlaanderen de week van de vrijwilliger. Vluchtelingenwerk kan tijdens al hun activiteiten rekenen op enthousiaste vrijwilligers. Ze vormen een cruciaal deel van de werking en we wilden hen die week dan ook graag in de bloemetjes zetten. Dit jaar bedankten we de vrijwilligers voor hun grenzeloze inzet met een grote kaart, aan de hand van illustraties gebaseerd op echte vrijwilligers. Verder plaatsten we doorheen de week ook korte interviews online om een kijk te bieden in het leven van een vrijwilliger. Samen maken deze vrijwilligers het verschil.

1.4.2. INTERNATIONALE VROUWENDAG

Op 8 maart was het internationale vrouwendag. Vluchtelingenwerk Vlaanderen greep deze gelegenheid aan om de aandacht te vestigen op de specifieke problemen van vrouwen in de asielpprocedure in België. Het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen (CGVS) nam in de voorbije jaren al enkele bijkomende maatregelen om de positie van de vrouw in de Belgische asielpprocedure te beschermen. Toch zien we een aantal maatregelen die deze positie nog verder kunnen versterken.

In 2014 schreven we reeds een rapport met beleidsaanbevelingen om in de asielpprocedure rekening te houden met de specifieke noden van vrouwen. Op basis van dit rapport pleitten wij op 8 maart opnieuw voor de invoering van het recht op individuele beoordeling van de asielpprocedure. Verder bepleitten we hierin een proactieve houding van het CGVS en de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV) in het onderzoek bij minimale aanwijzingen op gendergerelateerde vervolging in het land van herkomst, ook als deze niet door de vrouw zelf expliciet naar voren worden gebracht. Ook vragen we meer aandacht voor het culturele, sociale en psychologische profiel van de vrouw bij de beoordeling van het bestaan van een gegronde vrees voor vervolging en/of het bestaan van een reëel risico op ernstige schade.

1.4.3. DE GELUKSBRENGERS

Op 4 maart 2021 lanceerde Vluchtelingenwerk Vlaanderen samen met Tumult vzw en Cera het tweede luik van de campagne 'De Geluksbrengers'. Hier riepen we mensen op om echt de hand te reiken aan jonge vluchtelingen in België.

Jonge vluchtelingen groeien op met dromen, net als iedereen. Het is voor hen echter vaak moeilijker om deze gerealiseerd te krijgen. Hun dromen verschillen niet van die van Belgische jongeren, maar de weg ernaar toe is bezaaid met hindernissen. Om deze hindernissen te overwinnen is veel

doorzettingsvermogen en veerkracht nodig. Warme ontmoetingen kunnen jongeren helpen om de moed niet te verliezen. Daar zorgen in Vlaanderen en Brussel heel wat mensen mee voor. Een leerkracht, een goede vriend, een scoutsgroep, een voogd. Elke dag staan ze jonge vluchtelingen bij in het vervullen van hun dromen.

Met onze campagne 'De Geluksbrengers' hebben we daarom de verhalen van jonge vluchtelingen in de kijker gezet, alsook de hartverwarmende ontmoetingen en inspanningen van Geluksbrengers, mensen die hen een warm hart toedragen. Samen slagen ze erin om kleine en grote dromen waar te maken.

In samenwerking met Eskidoos hebben we een website en een [campagnefilmpje](#) gemaakt over de ontmoeting tussen twee Geluksbrengers: Noor en Mehdi. Mehdi droomt ervan om een eigen transportbedrijf op te starten. Daarvoor is het belangrijk dat hij het Nederlands onder de knie krijgt. Ondanks de coronamaatregelen kan hij dankzij het project 'babbelduddys' van Tumult vzw, toch zijn Nederlands oefenen, samen met zijn babbelduddy Noor. Via WhatsApp chatten ze voortdurend. Noor oefent met Mehdi zijn Nederlands. Mehdi helpt Noor met haar Frans.

1.4.4. WERELDVLUCHTELINGENDAG

Op Wereldvluchtelingendag (20 juni) vond de slotshow van de campagne "Young Voices Breaking Borders" plaats in de KVS in Brussel. Op deze dag vragen we jaarlijks aandacht voor alle mensen die wereldwijd op de vlucht zijn voor oorlog, geweld en vervolging. Dit jaar stond de dag in het teken van het lot en ook de moed en ambities van jonge vluchtelingen. We ontvingen heel wat moedige, jonge dromers zoals Wali en Delshad die vertelden over hun dromen en ambities. Gezien de geldende coronamaatregelen konden we maar een beperkt publiek ontvangen in de zaal en werd de show daarnaast ook live op Facebook uitgezonden.

1.4.5. #621DROWNED

Een choquerend beeld op het Zeebrugse strand op donderdag 1 juli 2021: locals en dagtoeristen merkten er honderden zandsculpturen op met menselijke afmetingen van baby's, kinderen en volwassenen - elk onder een wit strandlaken. Vluchtelingenwerk Vlaanderen plaatste die dag in samenwerking met de Mortierbrigade 621 zandsculpturen op het strand in Zeebrugge. Eén voor elke migrant die op dat moment in 2021 in zee was verdrongen tijdens de tocht richting een veilig leven in Europa.

Op de lakens prijkt een niet mis te verstane boodschap: 'Searching for a place for your towel? 621 people drowned searching for a place to live.'

Vluchtelingenwerk Vlaanderen wilde met deze actie een schokeffect teweegbrengen en de menselijke tol van het Europese migratiebeleid tastbaarder maken.

1.4.6. REFUGEE WALK

Na de corona-editie van de Refugee Walk in 2020 konden we op zondag 3 oktober 2021 terug fysiek samenkomen. We keerden terug naar het Blauwputplein in Leuven en mochten daar 940 wandelaars verwelkomen. Ze kregen in Leuven voor het eerst de optie om 10, 20 of 40 km te wandelen in solidariteit met vluchtelingen en asielzoekers. Zo willen we van de Refugee Walk een meer inclusief en toegankelijk evenement maken.

Mensen hadden in 2020 kunnen proeven van een wandeling in hun eigen regio of een zelfgekozen parcours. Deze optie hebben we behouden en dus wandelden er op 3 oktober over heel Vlaanderen (en ruimer) ook nog eens 672 mensen. We hadden zelfs wandelaars in Mexico en Kazachstan dit jaar. Vanuit Kazachstan konden we rekenen op de steun van meter Alina Churikova, bekend uit het populair programma "De Mol". In Leuven wandelde Jonas Geirnaert mee uit solidariteit met mensen op de vlucht wereldwijd.

[De wandelaars, die in totaal met 1612 waren, trotseerden het verschrikkelijk weer](#) en zamelden samen een dikke €345.000 in. Daarmee is het de tweede grootste editie tot nu toe. Enkel de enorm succesvolle corona-editie in 2020 deed nog beter. Zoals elk jaar gaan de opbrengsten naar de werking en verschillende projecten van Vluchtelingenwerk Vlaanderen.

De wandelaars in Leuven kregen een lekkere lunch van From Syria With Love, een Antwerpse onderneming, die gerund wordt door Syrische vrouwen. Na hun lange inspanning werden de wandelaars verwelkomd door de geniaal grappige mannen van Kartje Kilo en door de muzikale energie van De Madammen, een Leuvense fanfaregroep. Voor het vlotte verloop van de dag konden we rekenen op een 100-tal vrijwilligers, waarvoor we onder andere samenwerkten met Refu Interim Leuven en Serve the City Leuven.

1.4.7. PODCAST 'LANDEN IN BELGIË'

In samenwerking met journaliste Cathérine Ongenaë en Jürgen de Blonde werd een [podcast](#) gemaakt, bestaande uit twee afleveringen. Op die manier werden persoonlijke verhalen van mensen met een vluchtverhaal weergegeven. De eerste aflevering focust op het thema 'werk', waarin mensen worden geïnterviewd die aan de slag zijn bij de Timmerwerkt, een schrijnwerkerij die samenwerkt met gemotiveerde vluchtelingen. Zo timmeren ze tegelijk aan een warme samenleving.

In de tweede aflevering schuift de interviewer aan tafel bij een gezin uit Venezuela. Ze vertellen over hun vlucht en hun nieuwe start in België.

Bij de start van de Refugee Walk werden de QR-codes met een link naar de podcast voorzien voor de wandelaars, zodat ze al wandelend naar deze verhalen konden luisteren.

1.4.8. #GEENMENSENOPSTRAAT - WAKE UP SAMMY

#GeenMensenOpStraat

Op 24 november voerde Vluchtelingenwerk Vlaanderen actie tegen de opvangcrisis. Eind 2021 kregen namelijk enkel de meest kwetsbare profielen de kans om zich aan te melden voor opvang na het indienen van een asielaanvraag. Hierdoor moesten sommigen, voornamelijk jonge mannen, weken noodgedwongen de nacht doorbrengen op straat. De actie werd gevoerd onder de slogan #GeenMensenOpStraat, dezelfde slogan die door Vluchtelingenwerk Vlaanderen werd gebruikt tijdens de opvangcrisis in 2018.

[De actie](#) vond plaats op de dertigste dag dat asielzoekers op straat sliepen als gevolg van een tekort aan opvangplaatsen. Dertig kartonnen werden neergelegd voor het kabinet van de staatssecretaris. Op elk karton zat één actievoerder in een slaapzak met een bordje met de boodschap: 'Dag 1, Dag 2, ...' tot 'Dag 30': symbool voor de dertig dagen dat het gevoerde migratiebeleid mensen in de kou liet staan. Tussen de slaapzakken liepen actievoorders terwijl ze borden vasthielden met boodschappen als: "Hoeveel dagen nog, Madhi?", "Opvang = een recht, toch?", "Asielbeleid anno 2021: koud, kouder, koudst".

Ook lokale vrijwilligersorganisaties kwamen naar Brussel om hun stem te laten horen, evenals partnerorganisaties zoals SAAMO en Amnesty International Vlaanderen. Gezien de geldende coronamaatregelen waren we genoodzaakt de actie met een beperkt aantal actievoerders te laten doorgaan (zo'n 50 personen). Om toch de collectieve onvrede over het opvangbeleid te kunnen uiten, lanceerde Vluchtelingenwerk Vlaanderen [een petitie](#) via de website. Deze petitie riep de regering op tot het regelen van noodopvang zodat niemand meer op straat moet slapen, het garanderen dat iedereen een asielaanvraag kan indienen, en tot het voorzien van een flexibeler opvangsysteem met focus op kleinschalige initiatieven zodat gelijkaardige crisissen nooit meer moeten gebeuren.

Na een kleine maand werden in totaal meer dan 18.000 handtekeningen verzameld voor deze petitie, zowel langs Nederlandstalige als Franstalige kant. [De handtekeningen](#) werden op 22 december door de directeurs van Vluchtelingenwerk Vlaanderen en van Amnesty International België afgeleverd aan het kabinet van de staatssecretaris. Een krachtig signaal vanuit de samenleving.

Sammy Wake Up

Op donderdag 9 december voerden Vluchtelingenwerk Vlaanderen actie aan het kabinet van Sammy Mahdi samen met onze Franstalige zusterorganisatie CIRÉ asbl, het Plateforme Citoyenne -BxlRefugees- Burgerplatform, Dokters van de Wereld, het personeel van Fedasil en Caritas International België. [We maakten symbolisch een bed op](#) voor de staatssecretaris van Asiel en Migratie, gewapend met wekkers, alarmen en sirenes. Daarmee proberen we Sammy 'wakker te schudden', zodat hij eindelijk actie onderneemt voor de mensen op straat. Dit werd gekoppeld aan een petitie die samen met Amnesty International werd ontwikkeld. Na deze actie werden beide organisaties ontvangen bij de Staatssecretaris om de opvangcrisis te bespreken.

1.4.9. ACTIE OP DAG VAN DE MIGRANT

Op 18 december, de internationale dag van de (arbeids)migrant, richtten wij een oproep aan federale en Vlaamse beleidsmakers om een pragmatischer en gedurfdere arbeidsmigratiebeleid te voeren. Dit ten eerste door de procedure voor arbeidsmigratie voor knelpuntberoepen (de zogenaamde gecombineerde vergunning voor middengeschoolde beroepen) ook toegankelijk te maken vanop het Belgisch grondgebied. Bijkomende vraag was om de opleiding voor knelpuntberoepen toegankelijk te maken voor mensen in precair of onwettig verblijf. Tot slot vroegen we ervoor te zorgen dat de rechten van mensen zonder wettig verblijf op het vlak van werk, huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg beter gerespecteerd zouden worden, door ervoor te zorgen dat diensten die klachten opvangen, geen informatie zouden doorspelen aan de diensten die verantwoordelijk zijn voor het terugkeerbeleid.

Concreet hebben op de dag van de migrant een groep mensen zonder wettig verblijf (met de nodige medische kwalificaties) een namiddag bijgesprongen in een woonzorgcentrum in Lochristi. Zo hebben we het acute gebrek aan arbeidskrachten in de zorg geconfronteerd met de administratieve onmogelijkheid voor deze mensen om te werken. De actie haalde heel wat media-aandacht.

2. BELEID EN ONDERSTEUNING

2.1. STARTPUNT/ONTHAALWERKING

Vanuit de werking Startpunt is Vluchtelingenwerk Vlaanderen in principe elke werkdag aanwezig aan het Klein Kasteeltje met een team van medewerkers en vrijwilligers. Op die manier kunnen we mensen die wachten aan het aanmeldcentrum bijstaan met juridische expertise over de procedure en kunnen we hen ook doorverwijzen naar andere organisaties binnen ons netwerk indien nodig.

[De opvangcrisis](#) overschaduwde vanaf het najaar 2021 de werking van het Startpunt. Het team ging tot het uiterste om de crisis het hoofd te bieden en mensen op de vlucht bij te staan.

2.1.1. WIE HEEFT HET STARTPUNT BEREIKT?

Het Startpunt verwelkomde de asielzoekers op straat in de wachtrij aan het Klein Kasteeltje. Het team gaf uitleg, antwoordde op vragen, en verwees tijdens de opvangcrisis door naar sociale diensten en naar een advocaat. Het team bereikte deze mensen met een gesprekje -zoveel mogelijk in de eigen taal-, informatie en ondersteund door onze flyers in 15 talen.

Het Startpunt bereikte met een persoonlijk gesprek zo'n 900 migranten op doortocht met als top 5 mensen uit de volgende landen: Eritrea, Ethiopia, Somalia, Palestina en Sudan.

2.1.2. INZET EN ONTKADERING VAN HET STARTPUNTEAM

Doorheen het jaar hadden we 30 actieve vrijwilligers voor de informatietaken en 14 voor de Startbabbels. Zij werden allemaal getraind, als voorwaarde om te kunnen starten. Nadien was er coaching en bijkomende vorming voorzien.

2.1.3. EXTRA'S TIJDENS DE OPVANGCRISIS

Tijdens de opvangcrisis waren er mooie voorbeelden van solidariteit. Lokale bewoners en organisaties brachten dekens, kledij en voedsel naar het aanmeldcentrum voor de mensen die op straat moesten zien te overleven.

Vluchtelingenwerk Vlaanderen bleef verder inzetten op de samenwerking met andere organisaties om bepaalde problemen in de wijk aan te pakken. Er werd samengewerkt met het dagopvangcentrum Croix Rouge de Belgique. We verwezen vele mensen die geen toegang tot het opvangnetwerk kregen door naar het dagopvangcentrum of begeleidden hen er heen als ze het op eigen houtje niet konden vinden. We werkten samen met Pigment vzw, die hun lokalen ter beschikking stelden toen we asielzoekers die op straat stonden in contact wilden brengen met een advocaat om hun rechten te verdedigen. We verwezen mensen door naar CAW Brussel en werden ook door hen gecontacteerd. Verder werd ook doorverwezen naar de humanitaire hub, naar Doucheflux en naar andere diensten die asielzoekers op straat konden bijstaan. We onderhielden contacten met Samu Social, ...

2.1.4. STARTBABELS

In 2021 vonden er 128 conversatietafels plaats -voornamelijk online- en waren er 251 startbabbelaars, met een mooie mix van anderstalige nieuwkomers. Een derde van het publiek bestond uit mensen op de vlucht. Deze startbabbels werden door 14 vrijwilligers begeleid.

Het werd een succesjaar met een verhoogd aantal deelnemers, een grotere groep vrijwilligers en meer babbelsessies. Het aantal conversatietafels én het aantal deelnemers kende meer dan een verdubbeling tegenover 2020. Er werden in de zomer ook een aantal activiteiten georganiseerd om Nederlands te oefenen, wat de deelname ook aantrekkelijker maakte: een museumbezoek, een picknick in het park, samen pizza's bakken ...

2.2. MOVE-COALITIE

In januari 2021 startten Caritas International, CIRÉ asbl, Jesuit Refugee Service Belgium en Vluchtelingenwerk Vlaanderen een formele samenwerking rond detentie van migranten door de oprichting van een nationale coalitie: "Move", gesteund door Porticus.

2.2.1. HET BEZOEKERSWERK VAN DE MOVE-COALITIE IN 2021

Het Move-team omkadert de door Dienst Vreemdelingenzaken geaccrediteerde bezoekers van de detentiecentra voor migranten in heel België. Het gaat om betaalde krachten en vrijwilligers die ingezet worden door één van de vier partners van de coalitie die zich wekelijks naar de detentiecentra begeven en zo ongeveer 10% van de personen in detentie bereiken. Het Move-team houdt de vinger aan de pols aan de hand van periodiek overleg met de bezoekers en monitoringsrapporten van de verschillende centra.

2.2.2. HET BELEIDS- EN JURIDISCH WERK VAN DE MOVE-COALITIE IN 2021

Het beleidsteam van Vluchtelingenwerk Vlaanderen werkte nauw samen met het Move-team om ook op beleidsvlak samen resultaten te kunnen neerzetten. Intern voerden we het debat over alternatieven voor detentie. De Move-coalitie werkte een nota uit die pleit voor het in de wet verankeren van het statuut van de bezoeker en de bevraging door een gespecialiseerde advocaat.

Het Move-team nam actief deel aan de OPCAT-coalitie en aan het alternatief rapport voor het Anti-Foltercomité.

Het beleidsteam van Vluchtelingenwerk Vlaanderen en het Move-team werkten ook beiden aan een advies over het ontwerp van het Migratiewetboek. Het Move-team werkte verder een gids uit voor parlementsleden die een gesloten centrum willen bezoeken. Het team richtte ook een "parlementair controleteam" op met een uitwisseling op 15 oktober 2021 tussen parlementsleden, bezoekers en beleidsteam.

Verder werd de Toolkit geactualiseerd en hielp het team met het beantwoorden van juridische vragen van bezoekers in individuele dossiers.

Bij dit alles onderhield het Move-team structureel overleg met de bevoegde administraties, de beleidscel en parlementariërs.

2.2.3. HET COMMUNICATIEWERK VAN DE MOVE-COALITIE IN 2021

In 2021 ontwikkelde het Move-team een naam voor de Coalitie met een baseline, domeinnaam, [one pager](#), look en feel. Move zette actief in op de campagne Een kind sluit je niet op. Punt. met het Platform Kinderen op de vlucht, DEI en andere partners.

MOVE zette in op haar bekendmaking naar partners toe, gaande van middenveldorganisaties, zowel nationaal als internationaal tot politici, ... Bovendien dacht het Move-team grondig na over hoe het werk van Move het best naar buiten gebracht kan worden en ging het van start met de uitwerking van een campagne in naam van Move. Vluchtelingenwerk Vlaanderen leverde op vlak van communicatie input aan het Move-team.

2.3. RECHTEN EN BELEID

2.3.1. EUROPEES

Europese asiel-en migratiepolitiek

In samenwerking met Europe Must Act heeft Vluchtelingenwerk Vlaanderen een werkbezoek in Griekenland uitgevoerd met twee volksvertegenwoordigers (Ben Segers - Vooruit en Eva Platteau - Groen) en het hoofd van de beleidsdienst van Fedasil (Bieke Machiels). Hierbij hebben we gefocust op pushbacks, rechtspositie van asielzoekers in nieuwe types van kampen en de leefsituatie van erkende vluchtelingen in Griekenland.

In het kader hiervan diende Groen een resolutie ingediend opdat België een sterkere positie zou innemen tegen de veelvuldige pushbacks. Hier werd nadien ook met het kabinet Mahdi over overlegd. De problematische situatie in Griekenland is op heel wat punten een voorafname van de plannen die de Europese Commissie uitwerkt voor haar Europees asiel-en migratiebeleid. Samen met 11.11.11 is er verder ook [een rapport over de pushbacks uitgewerkt](#).

In samenwerking met 11.11.11/CNCD, Caritas en Ciré asbl hebben we gepleit voor een sterkere verankering van hervestiging in de wetgeving.

Europees expert bescherming verzoekers om internationale bescherming

In 2021 hebben we een update van het AIDA-rapport gemaakt. AIDA, the Asylum Information Database, heeft tot doel actuele informatie te verstrekken over de asielprocedure in 23 landen. Het rapport wordt door professionals in de volledige EU gebruikt.

Verder zijn er regelmatige (maandelijkse) consultaties door het Bureau voor de Grondrechten van de Europese Unie gebeurd over de rechtssituatie van verzoekers om internationale bescherming in België.

Ook zijn er tientallen parlementaire vragen en vragen binnen de contactvergadering Myria gesteld op basis van de signalen die we hebben opgevangen aan het Klein Kasteeltje en via onze leden.

2.3.2. FEDERAAL

Migratiewetboek

De regering is met een grondig proces bezig om een wetboek asiel -en migratie te creëren. Er werd een adviescommissie samengesteld onder leiding van de professoren Dirk Vanheule en Luc Leboeuf. Het lobbywerk van Vluchtelingenwerk Vlaanderen was hier sterk op gefocust in 2021.

Zo werd er een eigen voorstel uitgewerkt dat focuste op de creatie van veilige en legale toegangswegen voor mensen op de vlucht enerzijds en een eengemaakte beschermingsprocedure anderzijds. Het doel van het voorstel was om ervoor te zorgen dat alle beschermingsnoden die mensen hebben, grondig en multidisciplinair onderzocht worden, voordat een bevel kan afgegeven om het grondgebied te verlaten. Dit voorstel werd voorgesteld aan de commissie en we voerden lobbygesprekken met regeringspartijen.

Samen met onze Franstalige zusterorganisatie, CIRÉ asbl, hebben we een synthese gemaakt van de belangrijkste aanbevelingen die we kregen vanuit het middenveld en hebben we deze verspreid aan politieke contacten (volksvertegenwoordigers en de vicekabinetten)

Audit asiel-en migratiediensten

Het regeerakkoord voorziet in de audit van asiel- en migratiediensten. Vluchtelingenwerk Vlaanderen wil vermijden dat de insteek puur economisch is, aangezien er net nood is aan een insteek die focust op transparantie en respect voor het hoorrecht door de asiendiensten.

In samenwerking met de Orde van Vlaamse Balies, Ordre des Barreaux Francophones et Germanophones, en Ciré asbl is er actief gepleit voor een onafhankelijke adviescommissie om hierover te waken.

Hongerstaking mensen zonder wettig verblijf

De coronacrisis kwam bijzonder hard aan bij de duizenden mensen die zonder wettig verblijf op het Belgische grondgebied verblijven. Gedurende de hongerstaking heeft Vluchtelingenwerk Vlaanderen intensief gelobbyd voor een ander, meer realistisch migratiebeleid ten aanzien van deze groep mensen. Hierbij volgden we de lijn van de VN, met betrekking tot:

- de oprichting van een onafhankelijk en permanent mechanisme voor de beoordeling van regularisatieverzoeken. In afwachting hiervan kan de wettelijke onafhankelijke adviescommissie gereactiveerd worden. Via deze weg kan een écht hoorrecht georganiseerd worden.
- betere toegang tot de humanitaire regularisatieprocedure. Vandaag wordt de vereiste van buitengewone omstandigheden, omstandigheden die het bijzonder moeilijk maken om een verblijfsprocedure vanuit het land van herkomst op te starten, extreem restrictief geïnterpreteerd. Vluchtelingenwerk Vlaanderen wil er in dit kader ook op wijzen dat de hoge retributies die vandaag gevraagd worden, een wankele wettelijke basis hebben en best verdwijnen.

Kinderrechten

In het kader van het project Kinderrechtenhelpdesk werd ook beleidswerk geleverd met een focus op kinderrechten tijdens 2021. Twee initiatieven in het bijzonder zijn het vermelden waard:

- [Analyse leeftijdstesten](#)
- [Hoger belang van het kind in de Dublinprocedure](#)

We startten een procedure met partners van Platform Kinderen op de Vlucht om de moeilijke toegang tot asielprocedure voor bepaalde niet-begeleide minderjarige vluchtelingen aan te klagen.

Het netwerk Ikbensolidair werd in 2020 opgestart om vanuit het middenveld te waken over de rechten van migranten als uitgesproken kwetsbare groep gedurende de corona-crisis.

Het netwerk bleef gedurende 2021 op zeer regelmatige basis samenkomen en vanuit drie werkgroepen namen we heel wat (lobby)initiatieven over arbeidsmigratie, toegang tot basisrechten (in het bijzonder vaccinatie) voor iedereen en het netwerk solidaire steden en gemeenten.

2.3.3. VLAAMS

2.3.3.1. ONDERWIJS

Beter onderwijs door netwerking binnen de OKAN-sector en de andere onderwijsniveaus

Het OKAN-netwerk Vlaanderen Breed en Brussel werden verder verankerd en uitgebreid naar de andere onderwijsactoren. We bleven actuele aanbevelingen formuleren over OKAN én het vervolgonderwijs en presenteerden deze aanbevelingen aan alle betrokken onderwijsactoren om de huidige knelpunten weg te werken en de onderwijskansen voor jonge vluchtelingen te vergroten. We organiseerden opnieuw gesprekstafels met onderwijsactoren binnen OKAN en DASPA in Brussel om ervaringen uit te wisselen over de aanpak van het psychosociaal welzijn en de alfabetisering voor de nieuwkomers. Deze startten in het najaar van 2021. Zo wisselde we goede praktijken uit met het Franstalig onthaalonderwijs.

Onze onderwijsmedewerker beheert ook de Facebook-groep "Onderwijs aan anderstalige nieuwkomers, OKAN, Basisonderwijs, volwassenonderwijs" met 2566 leden. In deze Facebook-groep worden heel wat materiaal en tips uitgewisseld door het personeel van de verschillende onderwijsniveaus die met anderstalige nieuwkomers bezig zijn. Onze onderwijsmedewerker detecteerde via deze groep ook heel wat signalen uit het onderwijswerkveld en deelde zelf informatie die leerkrachten kan helpen in hun werk.

Verbeteren van detectie en toegang tot trauma-sensitieve zorg en welbevinden

In februari 2021 vond de Webinar reeks 'Feel Fine Februari', rond psychosociaal welzijn in onderwijs voor ex-OKAN leerlingen, plaats. We bereikten meer dan 300 deelnemers uit alle gelederen van het onderwijslandschap.

Communicatie verbeteren met ervaringsdeskundigen: jongeren als taalhulpen.

Na de succesvolle vormingen van taalhulpen voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel in 2020-2021 hadden we ook de proeftuin in een school in Gent in maart-april 2021.

Het project "Taalhulpen voor onderwijs" werd verder verankerd vanuit ons Brussels OKAN-netwerk. In Brussel werden nog 15 jongeren gevormd tot Tolkies voor onderwijs. De uitreiking van de attesten van de jongeren vond plaats op de dag van de meertaligheid 25 september 2021 in Brussel.

Begeleiding van instromers met vluchtverhaal optimaliseren

Sinds april 2021 werken we samen met Groep INTRO vzw en de gemeente Anderlecht om jongeren met een OKAN-achtergrond om te vormen tot OKAN-buddy's. OKAN-buddy's zijn peer-to-peer coaches voor anderstalige nieuwkomers.

Er zijn een dertigtal jongeren ingestapt in dit project. Samen doorlopen ze een traject van activiteiten. Er ontstond ook [een netwerk van OKAN-jongeren die weldra ex-OKAN jongeren](#) zijn en zo in hun vervolgschool een buddy kunnen zijn voor de andere nieuwkomers die daar aankomen.

2.3.3.2. VIERDE PIJLER TRAJECT MET GASTVRIJ NETWERK

Vanuit Vluchtelingenwerk en Gastvrij Netwerk volgden we in het bijzonder de ontwikkelingen in het participatie- en netwerktraject (de zogenaamde Vierde Pijler van het inburgeringsdecreet) op. Samen met de vrijwilligersverenigingen doorliepen we een traject om de samenwerking met lokale besturen te optimaliseren. We schreven een nota over de rol van vrijwilligersverenigingen in de Vierde Pijler en organiseerden een informatiesessie over het nieuwe inburgeringsdecreet.

2.3.3.3. INBURGERINGSDECREET

Op 7 juli 2021 bekrachtigde de Vlaamse Regering de wijziging van het integratie- en inburgeringsdecreet van 7 juni 2013. Op 16 juli 2021 keurde de regering het eerste ontwerp van uitvoeringsbesluit principieel goed. De regelgeving hertekent het inburgeringstraject grondig. Zo worden aan de bestaande pijlers (Maatschappelijke Oriëntatie, Nederlands als Tweede Taal) twee pijlers toegevoegd: de economische zelfredzaamheid en de zogenaamde vierde pijler netwerk en participatie.

De nieuwe regelgeving trad grotendeels op 1 januari 2022 in werking. Het participatie- en netwerktraject, de zogenaamde Vierde Pijler, trad nog niet in werking op 1 januari 2022 als verplicht onderdeel van inburgering. Het kan wel reeds opgenomen worden als optioneel onderdeel in elk inburgeringstraject. Bij de effectieve inwerkingtreding zal rekening gehouden worden met de resultaten van de momenteel lopende proeftuinen. Die lopen tot en met eind 2022.

Een sterke en inclusieve samenleving is er één waarin iedereen mee kan. Het integratie- en inburgeringstraject zoals werd uitgetekend, zal daar volgens ons niet toe bijdragen. Om een inburgeringsattest te behalen moeten nieuwkomers slagen voor gestandaardiseerde testen voor de cursussen Nederlands als tweede taal (NT2) en maatschappelijke oriëntatie. Inburgeraars die niet werken of studeren moeten zich inschrijven bij de VDAB. Wie na twee jaar te weinig heeft gewerkt, moet een bijkomende taaltest afleggen. Deelnemers zullen voor elke cursus en test moeten betalen.

Samen met een heel aantal andere middenveldorganisaties probeerden we druk uit te oefenen op het beleid. We deden dat onder andere door gesprekken met het kabinet Somers, het deelnemen aan een parlementaire hoorzitting en een open brief.

2.3.3.4. WONEN

Vluchtelingenwerk Vlaanderen trok samen met andere middenveldorganisaties aan de alarmbel over sociale huisvesting voor kwetsbare gezinnen. We kanten ons tegen het nieuwe toewijzingsstelsel sociaal huren, met name tegen het criterium lokale binding. Volgens dit criterium wordt voorrang gegeven aan kandidaat-huurders die de afgelopen 10 jaar minstens 5 jaar onafgebroken in de gemeente woonden waar de toe te wijzen woning ligt. Dat heeft uiteraard een impact op erkende vluchtelingen. Samen met andere middenveldorganisaties trokken we naar de Raad van State om het nieuwe systeem aan te vechten.

2.3.3.5. VLAAMSE SOCIALE BESCHERMING

Op 26 juli werd een nieuw decreet rond de Vlaamse Sociale Bescherming gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Heel kort houdt die Vlaamse sociale bescherming in dat wie ziek is kan rekenen op de federale sociale zekerheid via onder meer de terugbetaling van dokterskosten en medicatie. Wie echter veel zorg nodig heeft, kan ook beroep doen op de Vlaamse sociale bescherming. Hij of zij krijgt dan een zorgbudget.

De recente hervorming omvat verschillende aspecten, maar samengevat betekent dit dat grote groepen mensen vanaf nu worden uitgesloten van bepaalde domeinen van sociale bijstand. Afhankelijk van de tijd die je in België verblijft, je financiële slagkracht maar ook of je tot een bepaalde groep ouderen behoort of niet. Dit creëert A- en B-burgers, zo oordeelt een brede groep organisaties uit het middenveld, en dat is tegen elk gelijkheidsbeginsel.

Om die redenen is Vluchtelingenwerk Vlaanderen samen met een aantal andere organisaties naar het Grondwettelijk Hof gestapt, met de vraag het decreet te vernietigen.

2.3.4. LOKAAL

2.3.4.1. SOLIDAIRE STEDEN EN GEMEENTEN

Het netwerk solidaire steden en gemeenten werd in 2020 naar aanleiding van de brand op Moria opgestart als werkgroep binnen Ikbensolidair. Gemeenten riepen de federale overheid toen op om vluchtelingen te herplaatsen. In 2021 is het netwerk gegroeid, maar werd ook meer en meer focus gelegd op activiteiten die vanuit de gemeenten zelf ontwikkeld werden. Deze activiteiten bestonden uit een oproep aan burgers om pleegouder te worden van niet-begeleide minderjarigen in samenwerking met onder andere Pleegzorg Vlaanderen, een uitwisseling met Fedasil over hervestiging, het project community sponsorship en een brief aan de staatssecretaris met de vraag om een beter kader voor lokale opvanginitiatieven als oplossing voor de opvangcrisis.

[Leden van het netwerk solidaire steden en gemeenten](#) zijn onder meer Bornem, Brugge, Deinze, Genk, Gent, Halle, Hove, Leuven, Lichtervelde, Merelbeke, Oosterzele, Puurs-Sint-Amands, Sint-Truiden, Tessenderlo, Veurne, Waregem en Zwijndrecht.

2.3.4.2. PROJECT 'EEN NETWERK WERKT'

Het project 'Vluchtelingengezinnen: een netwerk werkt' is een samenwerking tussen Vluchtelingenwerk Vlaanderen en vrijwilligersverenigingen uit het Gastvrij Netwerk: Vluchtelingenplatform regio Dender, Vluchtelingenwerk Klein-Brabant-Vaartland en Huizen van Vrede. Dit project werd gesubsidieerd door het Vlaams Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin in het kader van projectoproep "Outreaching bereiken van mensen in armoede" en is onderdeel van de bredere campagne "Zorgen voor Morgen". De projectperiode liep van 1 maart 2020 – 28 februari 2022.

In dit project werd er gewerkt op het in kaart brengen van formele en informele actoren rond een kwetsbaar gezin op de vlucht ter ondersteuning van dat gezin; Wie zit in dit netwerk? Welke rol vervult elke actor? Kennen de actoren elkaar? Werken zij samen? Worden alle noden van het gezin vervuld? Verder werd er ook gefocust op het onderscheiden van good practices, inzetten op het versterken van lokale ondersteuningsnetwerken en bevindingen delen met andere vrijwilligersorganisaties voor mensen op de vlucht en alle andere eerstelijnsactoren enerzijds en met het bevoegde beleid anderzijds.

Deze acties hebben een dubbele doelstelling. Enerzijds wensen ze een optimale en duurzame lokale ondersteuning van kwetsbare gezinnen op de vlucht in armoede te bekomen met het oog op het welbevinden en de levenskwaliteit van alle gezinsleden. Anderzijds beogen ze een efficiëntere werking voor elke actor via een vlotte samenwerking tussen alle actoren.

3. PERS EN COMMUNICATIE

Vluchtelingenwerk Vlaanderen motiveerde het ruime publiek in Vlaanderen en Brussel om zich goed te informeren over de situatie van mensen op de vlucht en een open, positieve houding aan te nemen tegenover nieuwkomers. Daartoe zetten we in op actieve en gediversifieerde communicatie, via sociale en andere media.

3.1. PERS

In 2021 deelde Vluchtelingenwerk Vlaanderen 15 keer informatie of standpunten via de pers. Het nieuws dat we zelf uitbrengen werd 18 keer opgepikt door een persagentschap. We kregen vooral aandacht in de printmedia en online media, maar leverden ook bijdragen op de radio (14 keer) en verschenen 12 keer op TV. We werden 274 keer vermeld in de pers.

3.2. NIEUWSBRIEF E-FUGEE

De E-fugee is onze nieuwsbrief die we elk einde van de maand versturen naar 43.869 lezers. Dat is een grote groep van mensen (volgers, sympathisanten, vrijwilligers, leden, geïnteresseerden in onze thematiek, ...) die zich daarvoor ingeschreven hebben.

3.3. SOCIALE MEDIA

Sociale media zijn belangrijke communicatie-instrumenten voor Vluchtelingenwerk Vlaanderen. We zien het als onze opdracht om via die kanalen bij te dragen aan een correcte en positieve beeldvorming over mensen op de vlucht en asielzoekers.

3.3.1. FACEBOOK

In 2021 postten we in totaal 530 berichten op het Facebookaccount van Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Vluchtelingenwerk Vlaanderen interageerde actief met een grote groep volgers en postte relevante berichten over de situatie van verzoekers tot internationale bescherming en vluchtelingen. Ons totaal bereik liep in 2021 op tot 551.533, met een gemiddeld bereik van 1040 unieke personen per bericht! 24.795 mensen volgen ons via Facebook. We communiceerden vooral met hen via de account van Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Rond de Refugee Walk, Project Ananas en het Startpunt voerden we een aparte Facebookcommunicatie.

3.3.2. INSTAGRAM

5300 mensen volgden Vluchtelingenwerk Vlaanderen op Instagram. In 2021 postten we in totaal 130 berichten op het Instagramaccount van Vluchtelingenwerk Vlaanderen (we hebben hier ook meerdere accounts). Ons totaal bereik liep in 2021 op tot 103.854.

3.3.3. TWITTER

Op Twitter haalden we 6172 likes en meer dan 1300 retweets; de statistieken vermelden dat het totaal aantal unieke views in 2021 888.303 bedraagt. We stuurden 724 tweets in de wereld en hebben 6215 volgers.

3.3.4. LINKEDIN

We hebben 5054 volgers op LinkedIn. We postten er in 2021 240 berichten met een totaal bereik van 285.756.

3.4. LANCERING NIEUWE HUISSTIJL EN WEBSITE

Op 1 juli 2021 lanceerden we onze vernieuwde website en huisstijl. Dit viel samen met de actie van 621 Drowned, op die manier konden we voorzien dat onze nieuwe website direct veel bezoekers kon genereren.

4. PERFORMANTIE VAN DE ORGANISATIE

4.1. FINANCIËN

Op financieel vlak was 2021 geen rooskleurig jaar voor Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Ons balanstotaal bedroeg in totaal 2.040.830 euro en we haalden een negatief resultaat van 89.693 euro.

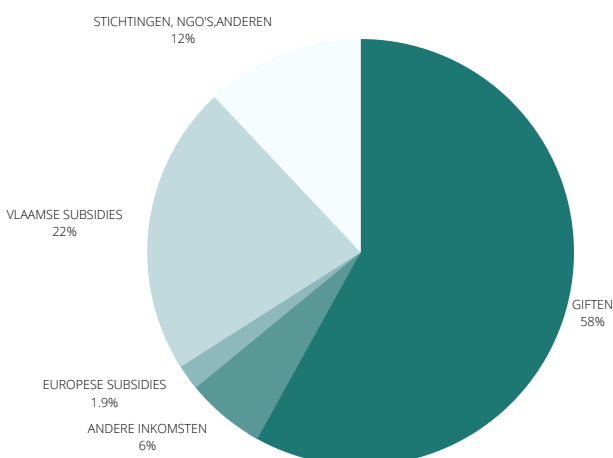
Dat heeft in hoofdzaak te maken met een minder succesvolle editie van de Refugee Walk, door het regenweer. Onze eigen fondsenwerving, 58% van de inkomsten, blijft stabiel. We zien hier een gunstige evolutie in de weg naar zelfbedruipendheid.

In 2017 besloeg onze fondsenwerving slechts 33% van onze inkomsten, in 2019 trokken we dit al op naar 49%. Meer dan 13.000 mensen doneerden aan Vluchtelingenwerk Vlaanderen in 2021.

Tot slot waren er 2.5% meer kosten dan begroot bij de personeelskosten (index- en CAO-aanpassingen).

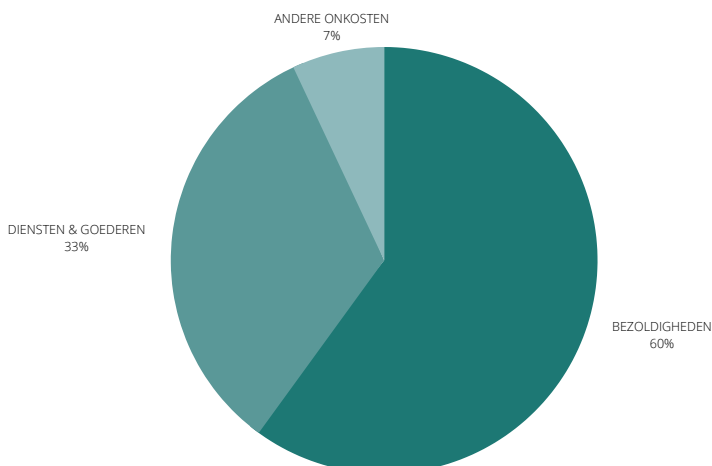
OVERZICHT	2021	2020	2018	2017	2016
Balanstotaal	€ 2.040.830	€ 1.973.931	€ 2.251.687	€ 3.462.998	€ 1.988.609
Resultaat	- 89.693	+ 263.050	-198.492	-29.136	- 23.053

4.1.2. TOTAAL INKOMSTEN 2021: € 1.994.729

- Giften: €1.155,635 (58%)
- Andere inkomsten: €123,763 (6%)
- Europese subsidies: € 38.354 (1,92%)
- Federale subsidies: € 0 (0%)
- Vlaamse subsidies: € 431.364 (22%)
- Stichtingen, NOG's en anderen: € 245.614 (12%)

4.1.2. TOTAAL UITGAVEN 2021: € 2.084.422

- Bezoldigingen: € 1.257.511 (60%)
- Diensten en goederen: € 694.828 (33%)
- Andere onkosten: € 1.257.511 (60%)

4.2. FONDSENWERVING

In 2021 zamelde Vluchtelingenwerk Vlaanderen €1.153.128 in. Dat is 8 % minder dan in 2020, maar nog wel 31% meer dan in 2019. Het verschil met 2020 komt vooral door het verschil in inkomsten uit de Refugee Walk. In 2020 waren deze uitzonderlijk hoog met de corona-editie, bijna € 500.000. In 2021 hadden we 2de meest succesvolle editie ooit, maar wel met bijna € 150.00 minder inkomsten dan in 2020.

In 2021 kenden we een sterke groei aan maandelijks donateurs. In 2021 hadden we 3175 maandelijks donateurs, samen goed voor bijna € 400.000 aan giften.

De coronapandemie had in 2021 een grotere impact op onze fondsenwerving dan in 2020. Onze deur-aan-deur werving kon 6 maanden niet doorgaan door de coronamaatregelen. Ook ontvingen we minder spontane giften dan in 2020. Dit kunnen we onder meer verklaren doordat de federale steunmaatregel voor de verhoogde terugbetaling van giften via het fiscaal attest niet verlengd werd in 2021.

4.3. HUMAN RESOURCES

2021 was, zoals bij veel organisaties in aanslepende coronatijden, beslist geen evident jaar op personeelsvlak. De fysieke afstand die de verplichte en noodzakelijke digitalisering met zich meebracht, was toch voelbaar. De jaarlijkse tevredenheidmeting wees ook uit dat niet iedereen even weerbaar is in deze omstandigheden. Vluchtelingenwerk Vlaanderen heeft hierop ingespeeld door de structurele digitale overleggen te optimaliseren, een goed werkend permanentie- en aanwezigheidssysteem te hanteren en vooral door de vinger aan de pols te houden bij collega's die niet goed konden aarden in thuiswerk. Zij werden gefaciliteerd bij coaching- en ondersteuningsnaden.

Technisch gezien zijn 10 mensen vertrokken en 15 mensen aan boord gekomen tijdens 2021. Dit gaat over alle contracten, inclusief jobstudenten. Er was in 2021 verloop, enkele projecten stopten en ook de directeur besliste om na 14 jaar trouwe organisatiedienst de fakkel over te dragen. In 2021 verlieten 3 personen de organisatie, 3 tijdelijke (project)contracten stopten en er waren 6 aanwervingsprocedures: beleidsmedewerker 'Gezinnen op de Vlucht', medewerker communicatie, medewerker Integratie, medewerker Refugee Walk en projectmedewerker Other Talk. Er waren tevens jobstudenten, ESC-vrijwilligers en art. 60'ers. De organisatie werd bovendien regelmatig versterkt door stagiairs en 'nationale' vrijwilligers zoals bijvoorbeeld voor het onthaal.

In het najaar was er de zoektocht naar een nieuwe directeur. Met behulp van een externe assessor werd Tine Claus gekozen als nieuwe kapitein.

Het aantal VTE is in 2021 sterk gestegen vergeleken met de laatste jaren:

2017 22.6
2018 19.3
2019 16.2
2020 15.9
2021 20.2

Onze werkvloer blijft redelijk 'vrouwelijk': van de 20.2 VTE (22 personen) is er 8.2 VTE mannen (9 mannen) en 12.0 VTE vrouwen (14 vrouwen).

Er werd een motiverend beleid rond flexibel werken en telewerk uitgeschreven. Op deze manier kunnen de werknemers gemakkelijker vanuit de thuissituatie werken én hun eigen planning meer geïndividualiseerd en 'op maat' opmaken. De norm '9-5' en 'verplicht op bureau' wordt hier ten voordele van welzijn grotendeels verlaten.

In 2021 werd ook voor het eerst intern intervisie gegeven, voor en door collega's. Dit ondersteunt de deelnemers bij hun eigen handelen en weerbaarder te worden tegen te hoge emotionele betrokkenheid.

Na enkele jaren stilte, is er opnieuw formele personeelsvertegenwoordiging op de werkvloer. Zo is er een nieuw kader voor structurele personeelsinspraak uitgewerkt. Een absolute meerwaarde voor het participatief proces binnen de werking.

Door het vertrek van een collega, was er even geen vertrouwenspersoon meer. In 2021 heeft zich hiervoor opnieuw een personeelslid kandidaat gesteld. Zij volgt de nodige opleidingen, en stelt zich garant voor vertrouwelijke opvolging van discrete dossiers indien nodig.

5. BLIK OP DE TOEKOMST

2021 was een zeer gevuld en bewogen jaar. Het jaareinde hebben we helaas weinig hoopvol ingezet. Reeds in de zomer waarschuwden we voor een opvangprobleem dat zich ging stellen. Doordat de mensen na het openen van de grenzen en na de eerste lockdowns van 2020 hun weg terugvonden naar het opvangnetwerk, ontving België aanzienlijk meer asielaanvragen dan in 2020. De eerdere afbouw van het opvangnetwerk zou een groot probleem vormen, zeker gezien de voorziene bufferplaatsen nog niet beschikbaar waren.

We keken 2022 dus met een ongerust hart tegemoet. Het opvangnetwerk dreigde in 2022 opnieuw onmiddellijk verzadigd te geraken en beloofde dus een verderzetting van de opvangcrisis te veroorzaken. Van die andere dreiging konden we de impact moeilijker gaan voorspellen: de Russische troepen die zich eind 2021 aan de Oekraïense grenzen aan het opstellen waren. Het zou helaas voor een grootse bijkomende crisis gaan zorgen.

Intussen vertrouwen we er wel op dat we in dit moeilijke klimaat samen kunnen blijven inzetten op verandering voor mensen op de vlucht. Samen met onze leden maken we werk van een samenleving met een doeltreffend mensenrechtenkader voor mensen op de vlucht, van een veilige omgeving waar ieder zichzelf kan waarmaken.